

Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

>Retouradres Postbus 16375 2500 BJ Den Haag

De voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal
Postbus 20018
2500 EA DEN HAAG

**Onderwijspersoneel en
Primair Onderwijs**
Rijnstraat 50
Den Haag
Postbus 16375
2500BJ Den Haag
www.rjks.overheid.nl

Onze referentie
49096266

Datum 12 november 2024

Betreft Hoofdlijnen Herstelplan kwaliteit funderend onderwijs

Het onderwijs legt de basis voor het verdere leven van ieder kind in ons land. Het bepaalt of kinderen die nu opgroeien straks een baan vinden en mee kunnen doen in de samenleving. De kwaliteit van ons onderwijs staat echter onder druk. Er zijn te weinig leraren en schoolleiders en de onderwijsresultaten van leerlingen in Nederland dalen al langere tijd. Steeds meer leerlingen en studenten beheersen het lezen, schrijven en rekenen onvoldoende. Dat laat internationaal vergelijkend onderzoek, zoals Pisa¹, duidelijk zien. Deze dalende onderwijsresultaten zijn niet alleen een probleem voor de leerlingen zelf, maar ook voor Nederland als geheel.

We moeten daarom de basis weer op orde brengen, zodat de kwaliteit van ons onderwijs verbetert. Daarom komt dit kabinet met een Herstelplan kwaliteit funderend onderwijs. Hiervoor trekken we samen met alle betrokkenen in het onderwijs op, zodat we van het onderwijs weer een sector kunnen maken waar mensen graag gaan en blijven werken en die goed onderwijs levert voor ieder kind en elke jongere.

Het proces om te komen tot een Herstelplan

Zoals aangekondigd in het hoofdlijnenakkoord² en het regeerprogramma³ wil het kabinet samen met mensen uit de onderwijspraktijk werken aan de basis voor kwalitatief goed onderwijs voor alle leerlingen. Om tot een Herstelplan te komen, spreken we dan ook met leraren, schoolleiders, leerlingen, ouders, bestuurders, onderwijsinspecteurs en wetenschappers. Het is belangrijk om ervaringen uit de klas te horen en deze te kunnen gebruiken voor het Herstelplan. We spreken ook met vertegenwoordigers van werkgevers, werknemers/beroepsgroepen, en lerarenopleiders om concrete afspraken te maken en daarmee de impact van het plan op het onderwijs te vergroten. Om tot herstel van de kwaliteit van het onderwijs te komen zijn niet alleen maatregelen nodig vanuit Den Haag, maar ook vanuit de werkgevers en beroepsgroepen zelf. We staan samen aan de lat. De Algemene Onderwijsbond, het Christelijk Nationaal Vakverbond, de Federatie van Onderwijsvakorganisatie, de PO-Raad, VO-raad, MBO Raad, de Academie Vakvereniging Schoolleiders, Vereniging Hogescholen en Universiteiten van Nederland hebben aangegeven graag tot concrete acties en afspraken te willen

¹ [Internationale prestaties \(PISA\) | Nederland internationaal vergeleken | OCW in cijfers](#)

² HOOP, LEF EN TROTS - Hoofdlijnenakkoord 2024 – 2028 van PVV, VVD, NSC en BBB, 16 mei 2024

³ Regeerprogramma. Uitwerking van het hoofdlijnenakkoord door het kabinet, 13 september 2024, 2024D33033

komen. Ook zij voelen een grote verantwoordelijkheid om het onderwijs beter te maken. Dat is mooi, want deze grote opgave kunnen we alleen in gezamenlijkheid succesvol oppakken. Dit betekent ook dat alle partijen aan zet zijn om een deel van het nog gezamenlijk op te stellen plan uit te werken en uit te voeren.

Onze referentie
49 096266

Deze brief is een aanzet op hoofdlijnen om te komen tot een gedragen Herstelplan kwaliteit funderend onderwijs. Op basis van deze brief ga ik graag in gesprek met uw Kamer over de ideeën op hoofdlijnen en op basis van uw input zullen we het gesprek vervolgens voeren met alle betrokkenen uit het onderwijs over de uitwerking van het plan. In het voorjaar van 2025 deelt het kabinet het uitgewerkte Herstelplan kwaliteit funderend onderwijs met uw Kamer. Het kabinet werkt het Herstelplan kwaliteit funderend onderwijs uit binnen de beschikbare middelen op de OCW-begroting.

Invulling Herstelplan op hoofdlijnen

Reikwijdte

Het Herstelplan richt zich op de onderwijsresultaten van de leerlingen in het funderend onderwijs en een goede aansluiting op het vervolgonderwijs. Het is daarvoor van belang dat leerlingen aan het einde van hun middelbare schoolcarrière een voldoende niveau hebben in lezen, schrijven en rekenen. Daarbij is vanuit de inhoud een doorlopende leerlijn van belang. Zolang het niveau van lezen, schrijven en rekenen van middelbare scholieren die gaan studeren nog niet op orde is, heeft het vervolgonderwijs de uitdaging om deze vaardigheden op niveau te brengen. We nemen in het Herstelplan voor- en vroegschoolse educatie (vve) mee, omdat al vóór een kind op school start, de basis wordt gelegd voor zijn of haar verdere ontwikkeling. Dat maakt vve met name belangrijk voor de taalontwikkeling van jonge kinderen die een risico op een taalachterstand hebben. Ook nemen we de lerarenopleidingen mee, omdat de lerarenopleidingen de basis vormen voor de kwaliteit van leraren. De lerarenopleidingen (VH, UNL, MBO Raad) dragen ook actief als partner bij aan de verdere professionalisering van onderwijspersoneel.

Het Herstelplan kwaliteit funderend onderwijs bestaat uit samenhangende maatregelen waarvan evident is dat ze bijdragen aan het verbeteren van de onderwijsresultaten. We kijken naar de korte én langere termijn, stellen concrete ambities en doelen op om de basis op orde te krijgen, werken uit hoe we de ontwikkelingen gaan volgen en welke resultaten we op korte termijn, over vijf jaar, en op de langere termijn willen zien. Focus is nodig om de basis op orde te krijgen. Dat betekent dat we ook focus aanbrengen in het Herstelplan. Om die reden zijn het verbeteren van lezen, schrijven en rekenen en het zorgen voor voldoende en goed onderwijspersoneel topprioriteit en vallen de maatregelen uit het hoofdlijnenakkoord en het regeerprogramma die hieraan bijdragen onder het Herstelplan. Deze maatregelen alleen zijn echter niet voldoende om onze ambities waar te maken en kinderen het beste onderwijs te bieden. Daar is alle denk- en doe-kracht uit het onderwijs voor nodig.

De context

Het funderend onderwijs heeft een brede opdracht. Naast het werken aan onderwijsresultaten bouwen scholen aan persoonsvorming, socialisatie, burgerschap en kansgelijkheid voor alle kinderen. Kinderen zitten niet alleen op school, ook de thuisomgeving heeft grote invloed op de ontwikkeling van het kind. Of je wat je op school leert in je op kan nemen, hangt van meer omstandigheden af dan de kwaliteit van de lessen en de leerlingen. Als je je zorgen maakt over thuis, je nergens je huiswerk kunt maken of als je een lege maag hebt, is leren lastiger. Hoe goed de leerstof ook wordt aangeboden. Veel van wat er in de maatschappij gebeurt, komt het onderwijs binnen.

Dit zijn omstandigheden die voor een belangrijk deel buiten het onderwijs om liggen: armoede, huiselijke spanningen of geweld in de wijk of polarisatie in de samenleving. We trekken samen met de andere ministeries en organisaties in het sociaal domein op om hier stappen te zetten, bijvoorbeeld binnen het programma Preventie met Gezag. Het kabinet financiert het programma Schoolmaaltijden structureel zodat kinderen zonder honger in de klas zitten. Met het programma School en Omgeving en via brugfunctionarissen stimuleren we dat ook buiten school kinderen extra aandacht kunnen krijgen. Daarnaast stimuleren we hiermee dat de school als natuurlijke vindplaats voor sociale problematiek kan doorverwijzen naar de juiste instantie, maar dat de leraar dit er niet bij krijgt op zijn reeds volle bord. Tot slot is het van groot belang dat we in gesprek blijven met (vertegenwoordigers van) ouders over ouderbetrokkenheid en de thuissituatie van het kind.

Ook binnen het onderwijs zijn er thema's naast onderwijskwaliteit die aandacht vragen, zoals slimme samenwerking met de kinderopvang, inclusiever onderwijs en passende onderwijshuisvesting. Aan deze thema's blijven we actief werken maar deze nemen we niet op in het Herstelplan. De extra inzet van het herstelplan kent een duidelijke focus om de kwaliteit van het funderend onderwijs te verbeteren.

Focus op 3 thema's

Het Herstelplan kiest een scherpe focus om de basis op orde te krijgen:

- 1) prioriteit is het verbeteren van de onderwijsresultaten op lezen, schrijven en rekenen;
- 2) het borgen van voldoende en kwalitatief goed onderwijspersoneel;
- 3) zorgen voor randvoorwaarden voor de basis van goed onderwijs in de klas, via structurele bekostiging voor structurele taken en een veilige leeromgeving.

1. Goed onderwijs voor elk kind: inzetten op lezen, schrijven en rekenen.

De basis die leerlingen in ieder geval mee moeten krijgen in het onderwijs zijn een goede beheersing van lezen, schrijven en rekenen. Dat is namelijk de basis voor meedoen in de samenleving, een vervolgopleiding en kansen op de arbeidsmarkt. Dit bepaalt ook of de kinderen van nu straks in staat zijn te bouwen aan het Nederland van morgen.

Met het Masterplan basisvaardigheden is de afgelopen 1,5 jaar een trendbreuk ingezet in de aanpak van de overheid en scholen in de basisvaardigheden⁴ en hebben lezen, schrijven en rekenen prioriteit gekregen. Zo zijn ambitieuze doelen hierop geformuleerd en heeft dit prioriteit gekregen in het toezicht van de Onderwijsinspectie. Ook heeft 60% procent van de scholen een meerjarige, financiële impuls gekregen voor het verbeteren van de basisvaardigheden en krijgen scholen daarbij directe ondersteuning van het Ministerie van OCW en de relevante expertisepunten om met bewezen effectieve aanpakken aan de slag te gaan. Ten slotte is de bijstelling van het curriculum op stoom gekomen. Hiermee wordt de opdracht voor scholen concreter en ontstaat meer focus op de basisvaardigheden.

Er is echter meer nodig dan we al doen. In het Herstelplan willen we daarom aanvullende stappen zetten:

⁴ In het Masterplan basisvaardigheden gaat het naast taal en rekenen ook over burgerschap en digitale geletterdheid. Binnen het Masterplan hebben taal en rekenen altijd al prioriteit gekregen; zo moest de subsidie hier sowieso aan besteed worden. Binnen het Herstelplan wordt nu topprioriteit gegeven aan lezen, schrijven en rekenen.

1) *Nog meer focus in de opdracht voor scholen op lezen, schrijven en rekenen:*

In het regeerprogramma is opgenomen dat de huidige curriculumbijstelling, met prioriteit op lezen, schrijven en rekenen, wordt doorgezet. Recent is uw Kamer geïnformeerd dat momenteel op de opgeleverde kerndoelen nog een verscherpte selectie plaatsvindt om het aantal kerndoelen fors terug te brengen. Dat houdt in dat er nog meer aandacht komt voor lezen, schrijven en rekenen. Niet alleen bij de leergebieden Nederlands en rekenen-wiskunde, maar bij alle leergebieden. Om een tekst vloeiend te kunnen lezen moet je immers grofweg 90% van de woorden kennen die in de tekst staan. Daar is kennis voor nodig die je bij andere vakken ook kunt aanleren door middel van rijke teksten en schrijfopdrachten. De curriculumbijstelling heeft groot draagvlak van het onderwijsveld; dit dringt de overladenheid terug en verscherpt het werken aan basisvaardigheden.

2) *Beter onderwijs in lezen, schrijven en rekenen in de klas (methodes, toetsen, lerarenopleidingen):*

Nu het "wat" voor scholen is verhelderd, is het voor de basisvaardigheden essentieel dat het "hoe" ook wordt verbeterd. Met andere woorden; hoe zorgen we dat het daadwerkelijk gerealiseerde curriculum van scholen (de lessen van leraren) daadwerkelijk meer en beter onderwijs oplevert voor lezen, schrijven en rekenen. Hiervoor is het van belang dat de overheid en sector de handen ineenslaan op de volgende sporen:

- Het zo snel mogelijk implementeren van het vernieuwde curriculum voor lezen, schrijven en rekenen op de lerarenopleidingen⁵, inclusief betere begeleiding om te borgen dat beginnende leraren deze vaardigheden afdoende beheersen.
- Het goed laten landen van het nieuwe curriculum voor lezen, schrijven en rekenen in leermiddelen op scholen. Aangezien scholen de leermiddelen zullen moeten vervangen, is dit het moment om dit direct met bewezen effectieve leermiddelen te doen.
- Beter toetsen op lezen, schrijven en rekenen; dit geldt zowel voor de door de overheid voorgeschreven toetsen en zoveel mogelijk in de door scholen gebruikte schooleigen toetsen. Daarbij is het van belang om de juiste balans tussen meer inzicht in onderwijsresultaten en toetsdruk in het oog te houden.
- Goede, zoveel mogelijk bewezen effectieve bij- en nascholing voor leraren om met het nieuwe curriculum en leermiddelen voor lezen, schrijven en rekenen te gaan werken.

3) *Structurele bekostiging basisvaardigheden:*

Via het Masterplan basisvaardigheden hebben scholen de afgelopen jaren tijdelijke impulsen gekregen via subsidieregelingen om te werken aan basisvaardigheden. Het is zaak dat dit zo snel als mogelijk wordt omgezet in structurele bekostiging voor basisvaardigheden. Dit gebeurt per 2027 via het nieuwe instrument gerichte bekostiging. De hiervoor benodigde wetswijziging en praktische uitvoering vraagt zorgvuldige voorbereiding en overleg. Bezien wordt hoe de volgende openstelling van de subsidieronde basisvaardigheden in 2025 al kan zorgen voor een goede overgang voor zoveel mogelijk scholen richting structurele bekostiging in 2027.

⁵ De implementatie moet vorm krijgen in de herziening van de kennisbasis en vervolgens in de curricula van de opleidingen.

4) *Betere toeloop tot vve voor taal en rekenen:*

Het is het meest doelmatig als kinderen al zo vroeg mogelijk met taal en rekenen in aanraking komen, zeker daar waar kinderen er in sommige gezinnen niet of beperkt mee in aanraking komen. In nauwe samenwerking met gemeenten en het ministerie van SZW wordt bekeken hoe de toeleiding van deze doelgroep richting de vve verbeterd kan worden.

5) *Scholen die bewezen effectief werken en, indien nodig, kwalitatief goede en betaalbare ondersteuning kunnen inschakelen:*

Het is van belang om de verbetercultuur op scholen verder te stimuleren en te ondersteunen. Dat vraagt om toegankelijke en betrouwbare kennis voor scholen en leraren over bewezen effectieve aanpakken. Hierbij valt te denken aan een Kennisinstituut voor het onderwijs dat de verbinding legt tussen wetenschap en de praktijk en een wettelijke eis voor evidence-informed onderwijs. Om de wettelijke eisen aan evidence-informed werken en kwaliteitscultuur ook in de praktijk goed te laten landen, willen we scholen van elkaar laten leren en stimuleren we gesprekken over de invulling van ieders rol hierbij en een passend professionaliseringsaanbod. Wanneer scholen hulp en expertise van buiten de school in willen schakelen, is het nodig om ervoor te zorgen dat dit kwalitatief goede en betaalbare ondersteuning is. In het Herstelplan worden maatregelen opgenomen die daarvoor zorgen.

6) *Toezicht op onderwijskwaliteit:*

Toezicht is het sluitstuk bij het sturen op onderwijskwaliteit. Daarom is het essentieel dat de Inspectie van het Onderwijs goed toezicht houdt op de thema's die het meest bijdragen aan onderwijskwaliteit. Focus is daarbij van belang, ook om de toezichtslast bij scholen en besturen te beperken.

De focus op lezen, schrijven en rekenen is, met name door de arbeidsmarktkrapte, hard nodig. Er zit namelijk een spanning tussen de personeelstekorten en het zorgen voor een basis die op orde is. Daarom is het van belang dat we de samenhang tussen de thema's in het Herstelplan goed bezien.

2. Goed en voldoende onderwijspersoneel voor ieder kind

Goed onderwijs staat of valt met goede leraren, schoolleiders, bestuurders en onderwijsondersteunend personeel. Dit is een steeds grotere uitdaging, zeker gezien de demografische ontwikkelingen. De aanhoudende tekorten zijn een risico voor de kwaliteit en de continuïteit van het onderwijs. Naast maatregelen gericht op het aantrekken en behouden van personeel vragen de demografische ontwikkelingen om ook na te denken over hoe we het onderwijs kunnen inrichten bij aanhoudende schaarste.

De afgelopen periode is met het werkplan 'Samen voor het beste onderwijs' een eerste stap gezet om samenwerking centraal te stellen. Dit omdat samenwerken en solidariteit nodig zijn in plaats van concurrentie. Bovendien verschilt de opgave en context tussen en binnen regio's, zoals de omvang van de tekorten, groei/krimp en de mate van verstedelijking. Schoolbesturen, de beroepsgroep en lerarenopleidingen werken daarom samen om te zorgen voor voldoende en (blijvend) goed onderwijspersoneel dat met plezier werkt in een prettige omgeving. Via de onderwijsregio's is daarvoor de ruimte om binnen een regio passende maatregelen te nemen op werving en behoud van personeel en om de opleidingen aan te laten sluiten op de lokaal gewenste of benodigde professionaliseringswens. Vanuit *Samen Opleiden en Professionaliseren* fungeren de opleidingen hierin als partner. De maatschappelijke opgave van de regio vormt

daarbij het uitgangspunt. De regionale aanpak met onderwijsregio's is onderdeel van de landelijke strategie.

Onze referentie
49 096266

De landelijke strategie pakt door op complexe thema's zoals het bevorderen van instroom en zij-instroom, het faciliteren van meer uren werken en strategisch personeelsbeleid en het aanpakken van ervaren beperkingen in onderwijstijd en bevoegdheden. Ook zorgen we voor een goede opleidingsinfrastructuur en een passend curriculum op de lerarenopleidingen, zodat de opleidingen toegerust en aantrekkelijk zijn voor zowel scholieren die van het vo komen als voor zij-instromers.

Leraren en schoolleiders maken samen de school tot een lerende organisatie waarin zij systematisch en cyclisch werken aan onderwijskwaliteit en een aantrekkelijke werkomgeving. Door de tekorten staan de kwaliteit en de continuïteit onder druk. Naast het aantrekken van nieuwe leraren en schoolleiders is het daarom van belang om te zorgen dat iedereen met plezier blijft werken. We verkennen daarom ook hoe we de ervaren administratieve lasten en werkdruk kunnen aanpakken. Door tegelijkertijd ook in te zetten op professionalisering, duidelijke rollen, evenwichtige medezeggenschap en strategisch personeelsbeleid werken wij met een breed pakket aan het creëren van een aantrekkelijke werkomgeving.

De inzet zoals hiervoor omschreven is niet voldoende om de verwachte schaarste te ondervangen. Om de kwaliteit en continuïteit te borgen, is meer nodig. Met de scholen en partners werken we daarom ook aan alternatieve vormen om het onderwijs vorm te geven waarbij de kwaliteit het uitgangspunt is. Afgelopen jaren hebben we in de G5 (G4 en Almere) gezien dat andere professionals een rol kunnen spelen in de ontwikkeling van kinderen en jongeren en bijdragen aan de kwaliteit van het onderwijs. Gezien de grote tekorten is het ook nodig om te kijken naar de organisatie van het onderwijs; het anders indelen van de dag en/of anders beleggen van niet-lesgebonden taken kan niet alleen ruimte bieden voor de leraar, maar ook zorgen voor kwaliteit en continuïteit van het onderwijs.

Om dit verder uit te werken richten we ons op:

1. Goed toegeruste professionals, met als doel dat de school als lerende organisatie werkt aan onderwijskwaliteit en een aantrekkelijke werkomgeving is. Met inzet op de vorming van beroepsgroepen voor schoolleiders en leraren, doorlopend professionaliseren van alle professionals en goed werkgeverschap. Ik steun de beweging die de verschillende vakorganisaties hier gezamenlijk in willen zetten en daar waar nodig, versterk ik verdere professionalisering met nader beleid. Ook de Nationale Aanpak Professionalisering Leraren wordt voortgezet, ten behoeve van een leven lang ontwikkelen in het onderwijs.
2. Duidelijke rollen en het beter benutten van het systeem van medezeggenschap; met als doel de inspraak van schoolleiders, leraren, ouders en leerlingen beter te borgen. Dit kan bijvoorbeeld door beroepsbeelden voor onderwijsondersteunend personeel, leraren, schoolleiders, besturen en intern toezicht beter op elkaar aan te laten sluiten, beter gebruik te maken van het professioneel statuut en het makkelijker maken om de medezeggenschapsrol goed in te vullen.
3. Regionaal samenwerken met als doel de doorontwikkeling van de onderwijsregio's om samenwerking tussen de partners in de regio – met het mbo als werkgever - te bevorderen, ook in relatie tot de brede arbeidsmarkt, omdat solidariteit en eerlijker verdelen nodig is in plaats van concurrentie. Dit moet er toe leiden dat het onderwijs weer een sector wordt waar mensen graag gaan en blijven werken en die goed onderwijs levert voor ieder kind, elke jongere en elke student.

4. Opleiden en bevoegdheden, met als doel het aanbrengen van focus in de kwaliteitseisen van lerarenopleidingen via het Opleidingsberaad Leraren en het borgen van deze kwaliteit via een bevoegdheid. Bijvoorbeeld inzet op een pabo voor het jonge en oudere kind en het aanpakken van knelpunten rondom bevoegdheden.
5. Arbeidsorganisatie en arbeidsvoorwaarden, waarbij het doel is dat er meer werkplezier voor leraren is, bijvoorbeeld door inzet op het verlagen van de werkdruk en door het verbeteren van het ontwikkel-/loopbaanperspectief van leraren.

Onze referentie
4 9 096266

3. Randvoorwaarden voor goed onderwijs: bekostiging en veilige leeromgeving

Om te kunnen zorgen voor goed onderwijs met goed onderwijspersoneel, is het van belang dat we kijken naar de randvoorwaarden voor bekostiging en sociale veiligheid.

Bekostiging: duidelijkheid in bekostiging en structurele bekostiging voor structurele taken

In het regeerprogramma heeft het kabinet de ambitie opgenomen om structurele taken structureel te bekostigen. Structurele taken zijn bijvoorbeeld werken aan basisvaardigheden van leerlingen en personeel. Daarnaast wil het kabinet normen stellen voor het primaire proces. Zo zorgen we ervoor dat bekostiging in de klas landt. Deze ambities uit het regeerprogramma werken we nader uit in het Herstelplan. We gaan:

1. De lump sum omvormen tot een bekostiging met normen voor besteding. Er komt een norm voor de hoeveelheid middelen voor het primaire proces (deze landen in de klas) en een maximale norm voor overhead. Er kunnen goede redenen zijn waarom de norm niet gehaald wordt. Er blijft dus ruimte voor maatwerk, maar dan moet dat van goede uitleg worden voorzien. We zullen de uitzonderingen en uitleg daarbij goed volgen. Ook de medezeggenschapsraad kan daarop meekijken. Deze maatregel is nodig om het vertrouwen van leraren – en de politiek – in een verantwoorde besteding van de bekostiging te borgen.
2. Het uitgangspunt hanteren dat structurele taken structureel bekostigd worden. Dit is belangrijk om te kunnen werken aan duurzame onderwijsverbetering.
3. Terughoudend omgaan met het verstrekken van subsidies. Het instrument subsidie is vooral passend als er voor een beperkt aantal scholen of instellingen een taak ligt. Van de huidige subsidies zal bezien worden welke omgezet kunnen worden in bekostiging voor scholen.
4. Werken aan het wetsvoorstel gerichte bekostiging. Daardoor wordt het mogelijk om de middelen voor basisvaardigheden per 2027 te verstrekken aan alle scholen met voorwaarden. Hierbij moet een goed evenwicht gevonden worden tussen voorwaarden die zorgen voor grip en de administratieve lasten die scholen ervaren in den brede.

Sociale veiligheid: een veilig leer- en werkklimaat waarin iedereen telt en zichzelf kan zijn

Een fijne schooltijd draag je je hele leven mee. We weten uit onderzoek dat kinderen en jongeren zich veilig moeten voelen op school om tot leren te komen. Ook onderwijspersoneel moet zich veilig voelen om met plezier te werken. Zonder veiligheid en inzet op preventie is het welbevinden van leerlingen en onderwijspersoneel lager en zijn de inspanningen om te komen tot goed leren lezen, schrijven en rekenen minder effectief. In het funderend onderwijs voelt tussen de 95% en 98% van de leerlingen zich veilig. Dat betekent dat het overgrootste deel van de leerlingen zich gelukkig veilig voelt, maar ook dat dat helaas nog niet voor iedereen geldt. Sommige groepen, zoals lhbt-leerlingen, voelen zich minder veilig. Dat mogen we niet accepteren. Dat vraagt ten eerste

om een positief pedagogisch klimaat op scholen middels inzet op preventie. Dat is de belangrijkste inzet om de veiligheid op scholen te verbeteren en daar zetten we vol op in. Daarnaast nemen we ook twee maatregelen om situaties waarin het helaas niet goed gaat aan te kunnen pakken. Ook dat moet immers goed geregeld zijn, ook al gaat er gelukkig veel goed. Dat leidt tot drie maatregelen:

Onze referentie
49096266

1. Inzet op preventie en een positief pedagogisch klimaat
Preventie draagt bij aan een positief pedagogisch klimaat waarin leerlingen tot leren komen, zich optimaal kunnen ontwikkelen en waarmee we voorkomen dat leerlingen elkaar pesten, hun seksuele oriëntatie moeten verbergen of dat leerlingen verleid worden tot criminaliteit. Binnen een positief pedagogisch klimaat voelen leerlingen en onderwijspersoneel zich gezien, veilig en welkom en is er ruimte voor open gesprekken. Ook, of juist, waar dat soms schuurt. Om die reden gaan OCW en de sociale partners, samen met stichting School en Veiligheid, onderzoeken hoe we scholen (verder) kunnen ondersteunen bij het versterken van een positief pedagogisch klimaat op school.
2. Het Wetsvoorstel vrij en veilig onderwijs
Met het Wetsvoorstel vrij en veilig onderwijs wordt de zorgplicht sociale veiligheid verder uitgebreid en worden scholen verplicht om het zicht op de veiligheid te vergroten en tot gedegener veiligheidsbeleid te komen. Het kabinet is voornemens het wetsvoorstel in de eerste helft van 2025 naar de Tweede Kamer te sturen. Vervolgens zal het wetsvoorstel naar verwachting per 1 augustus 2026 in werking treden.
3. Intensivering VOG-procedure
In het voorjaar van 2024 is uw Kamer geïnformeerd over de wens om de VOG-procedure in het onderwijs aan te scherpen. Op dit moment verkennen wij, samen met de sociale partners, hoe en onder welke voorwaarden een vorm van continue screening in het funderend onderwijs mogelijk gemaakt kan worden⁶. Een keuze voor continue screening heeft de voorkeur omdat dat systeem de meeste waarborgen voor veiligheid biedt.

Regeldruk en administratieve lasten

Afsluitend is in het regeerprogramma ook opgenomen dat we de regeldruk en administratieve lasten fors willen verlagen, wat ook kan bijdragen aan focus en het op orde brengen van de basis. Het totaalpakket aan maatregelen in het Herstelplan zal tegen die achtergrond worden gewogen. Tevens komt er in 2025 een onderzoek van de Algemene Rekenkamer over de vermindering van regeldruk en administratieve lasten: ook dat onderzoek kunnen we goed benutten in onze aanpak.

Tot slot

Met deze brief zijn de eerste kaders geschetst voor de invulling van het Herstelplan. De komende periode ga ik deze met uiteenlopende partijen uit het onderwijsveld uitwerken. Hiervoor zullen we volop in gesprek gaan over hoe de

⁶ Toezegging die is gedaan in het commissiedebat Veiligheid op Scholen van 15 mei jl

basis samen te versterken en vanuit deze basis toe te werken naar goed onderwijs voor elke leerling.

Onze referentie
49096266

Ik informeer uw Kamer in het voorjaar 2025 over het Herstelplan onderwijskwaliteit en kijk uit naar onze gedachteswisselingen hierover met als doel samen te bouwen aan kwaliteit van onderwijs voor ieder kind.

De staatssecretaris van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap,

Mariëlle Paul